

מדריך
מעשי

הנגשת אירועים לאוטיסטים במרחב הציבורי

מדריך אלו"ט

ALUT
The Israeli
Society
for Children
and Adults
with Autism

אלו"ט
אגודה
לאומית
לילדים
ובוגרים
עם אוטיזם

מדריך אל"ט

הנגשת אירועים לאוטיסטים במרחב הציבורי

צוות הכתיבה:

החטיבה לפיתוח ידע מחקר והכשרה, אל"ט
רונית שוסל, מנהלת החטיבה | רתם גל מישאל, רכזת הנגשה | נועם יורופסט, מידען

אוקטובר 2023

עיצוב: סטודיו רן לוצקי, תל אביב

כל הזכויות שמורות ל"אלו"ט - אגודה לאומית לילדים ובוגרים עם אוטיזם".

4	הקדמה
5	מהו אוטיזם?
6	הנגשה
7	הנגשה לאוטיסטים
9	מדריך מעשי
9	טרם האירוע
10	במהלך האירוע
13	הנחיות להנגשת מידע כתוב
14	דוגמאות בצילומים
17	מקורות

אלו"ט הינה העמותה הותיקה והגדולה בארץ לטיפול באנשים אוטיסטים ומשפחותיהם. מאז היווסדה ב-1974, ע"י קבוצת הורים מסורים שחלמו על טיפול מיטבי ומכבד לילדיהם, אלו"ט שמה לה למטרה לקדם פיתוח שירותים ומענים טיפוליים, חינוכיים, שיקומיים וקהילתיים תוך הגברת מודעות ציבורית לאיפיוניהם המיוחדים של אנשים אוטיסטים וקידום מדיניות של מיצוי זכויות המאפשרת להם חיים ברווחה וכבוד, כפי שמגיע לכל אדם באשר הוא.

פעילותה של אלו"ט כוללת הפעלה של מאות מסגרות חינוכיות ושיקומיות הפרוסות ברחבי הארץ, מענים יומיומיים לאלפים רבים של אוטיסטים ובני משפחותיהם, מאות פרויקטים החוקרים והמכשירים אנשי מקצוע, הורים והקהל הרחב להיכרות עם מאפייני האוטיזם, פיתוח מודלים מקצועיים, קידום חדשנות ועוד. אלו"ט רואה במתן הזדמנות לאנשים אוטיסטים להשתתף בחיי הקהילה ערך חשוב ופועלת בדרכים רבות לקידומו.

נושא ההנגשה של אירועים קהילתיים במרחבים ציבוריים המובא במדריך זה הינו נדבך נוסף בפיתוח הידע המאפשר הרחבת ההבנה, הידע והפרקטיקה הנוגעת להשתתפות של אנשים אוטיסטים בגילאים שונים ועם צרכי תמיכה שונים בפעילויות בקהילה. הוא נכתב בעקבות צרכים שעלו מהשטח – מהאנשים בקהילה האוטיסטית, ממטפלים ומקהילות ההורים באלו"ט. מדריך זה הינו תוצר של ידע מחקרי עדכני, ניסיון של הורים ושל אנשים אוטיסטים עצמם.

המדריך מיועד לצוותי מחלקות תרבות ברשויות המקומיות, ולכלל השותפים העוסקים בארגון אירועים במרחבים ציבוריים. מטרתו לסייע בהבנת הצרכים הייחודיים של קהל זה, ולאפשר מגוון פתרונות יישומיים לגבי האופן בו ניתן לתת מענה לצרכים אלה במסגרת אירועים קהילתיים במרחב הציבורי.

מחלקת ההנגשה בחטיבה לפיתוח ידע, מחקר והכשרה באלו"ט תשמח לספק ייעוץ וליווי מקצועי נוסף, או מידע על הכשרות מקיפות בתחום ההנגשה בכלל והנגשת אירועים עבור אנשים אוטיסטים בפרט, במייל yeda@alut.org.il

בתקווה שמדריך זה יסייע לאנשים רבים עם צרכים מגוונים להשתתף ברווחה והנאה,

רונית שוסל

מנהלת החטיבה לפיתוח ידע, מחקר והכשרה, אלו"ט

רתם גל מישאל

רכזת הנגשה, אלו"ט

מהו אוטיזם?

הפרעת הספקטרום האוטיסטי (ASD) היא מצב נוירו-התפתחותי, המאופיין בעיקר בשונות בתקשורת, באינטראקציות חברתיות, בהתנהגות, ובעיבוד החושי.⁵

שכיחות הילדים המאובחנים בגיל 8 בארה"ב בשנת 2020 עמדה על 1/36,⁶ ואילו השכיחות העולמית של ילדים עם אוטיזם עומדת על 1/100.⁷ בקרב מבוגרים, שכיחות המאובחנים באוטיזם בארה"ב בשנת 2017 הוערכה בכ 2.21%, שהם יותר מחמישה מיליון איש.⁸

באשר למדינת ישראל, לפי דו"ח אלו"ט, נכון לשנים 2021-2022 חיו בישראל כ-37,000 ילדים ובני נוער עם אוטיזם, ולפחות 8,700 בוגרים עם אוטיזם, ככל הנראה נתון זה מהווה הערכת חסר לשיעור האמיתי באוכלוסייה. בקרב ילדים ובני נוער, שכיחות האוטיזם בארץ היא כ 1:88.¹

על מנת לאפשר ולקדם השתתפות של אוטיסטים יש לקחת בחשבון צרכים חושיים, קוגניטיביים ותקשורתיים שונים וייחודיים.

התאמת גורמים סביבתיים שונים תאפשר למגוון אנשים להשתתף ולקחת חלק ובכך תניח את היסודות לחברה מכילה, מאפשרת ומעודדת השתתפות, אשר רואה את כל חבריה כבעלי ערך.⁹

אנשים אוטיסטים מאופיינים בצרכים חושיים, קוגניטיביים ותקשורתיים שונים מאלו שיש לאנשים שאינם על הרצף האוטיסטי. שכיחותן המוערכת של שונויות חושיות על פי הספרות המקצועית היא כ 69%-96% בקרב המאובחנים עם אוטיזם.^{10,11} שונויות בתחומים אלה מאפיינות אוכלוסיות נוספות כגון: קשישים, אנשים עם קשיי קשב וריכוז ומתמודדי נפש.

לפערים בין אפיוני הסביבה האנושית והפיזית ובין אפיוניהם הייחודיים של אנשים אוטיסטים - הן החושיים, והן התקשורתיים-חברתיים - השפעה משמעותית ביותר על מידת יכולתם להשתתף בפעילויות בקהילה.

לאור השכיחות הגבוהה של אוטיזם באוכלוסייה ועל רקע המאפיינים המשותפים לבעלי מוגבלויות נוספות, הרי שהגברת הנגישות של מתחמים ציבוריים וקהילתיים, ע"י התאמות ושינויים תסייע להם להתמודד עם הצרכים והאתגרים השונים.¹²

על פי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, נגישות משמעה

"אפשרות הגעה למקום,
תנועה והתמצאות בו,
שימוש והנאה משירות,
קבלת מידע הניתן או המופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם,
שימוש במתקניהם והשתתפות בתכניות ובפעילויות המתקיימות בהם,
והכל באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחות".

נגישות מבוססת על שני עקרונות:

1. עקרון ההכלה:

לפיו אנשים עם מוגבלות הינם חלק מהציבור, ועל כן יש לאפשר להם להתנהל במרחב הציבורי באופן שווה ובלתי מופרד.
לדוגמה: מתן אפשרות כניסה לבניין מן הדלת הראשית לבעלי מוגבלויות⁴.

2. עקרון הרצף:

לפיו לאדם עם מוגבלות ישנה אפשרות לבצע רצף שלם של פעולות בסדר לוגי, שאחריתן קבלת שירות מלא.
לדוגמה: מתן סדרת מענים לבעלי מוגבלויות החל מן החניון, עבור דרך המתחם המיועד, וכלה ביציאה מן החניון ונסיעה הביתה⁴.

על מנת לעמוד בעקרונות אלה, החוק מחייב הנגשתם של מקומות ציבוריים לבעלי מוגבלויות.

בנוסף, סעיף 19א⁴ בחוק מורה על "התאמת נהלים, מתן הדרכה, הכוונה ומידע בשפה המובנת לאדם עם מוגבלות שכלית או נפשית או לאדם עם אוטיזם, באמצעות כוח האדם הקיים"¹.

הנגשה לאוטיסטים

ההיבט הקוגניטיבי:

חלק מהאנשים האוטיסטים מציגים מוגבלות או שונות קוגניטיבית, שמשמעה יכולות מוגבלות או שונות מהמקובל בתחומים כגון חשיבה, המשגה, תכנון, פירוש רמזים חברתיים והבנת מספרים או סמלים². ניתן לסייע להם בעזרת הנגשה קוגניטיבית, שמשמעה פישוט הסביבה, תוך עיצובה באופן ברור, מובן, וחד-משמעי³.

מודל ההנגשה הקוגניטיבית מורכב מחמישה רכיבים²:

א. מרחב מאפשר:

מרחב המאפשר ניווט והתמצאות, תחושת שליטה ולהתנהלות ללא תלות בניסיון, בידע, בכישורי השפה או ברמת הקשב והריכוז.

ב. תקשורת מובנת:

העברת מסרים בדרך פשוטה להבנה. עקרון זה יחול על כלל ערוצי התקשורת, לרבות תקשורת כתובה, חזותית, ומילולית, ועל כל סביבה, אנושית או אחרת, כגון מכשור או שילוט.

ג. תהליכים פשוטים:

תהליכים ברורים ופשוטים להבנה ולביצוע, המאפשרים לאדם נקודת מבט שלמה על התהליך, והתמצאות בו ללא צורך בידע קודם או נוסף. תהליכים אלו מתאפשרים בעזרת עקרונות כגון עקיבות, הסבר, התחשבות בלוח זמנים, גמישות, וסבילות לטעויות.

ד. טכנולוגיה נוחה לשימוש:

התאמת הטכנולוגיה, ככל שישנה כזו, כך שהמידע יעבור בה בצורה בהירה וחד משמעית. בהנגשת הטכנולוגיה יש להתבסס על עקרונות התהליכים הפשוטים, ולתת את הדעת להתאמה לצרכי משתמשים שונים.

ה. מידע ברור ופשוט:

הנגשה לשונית היא אמצעי ליצירת מידע ברור ופשוט. מדובר בתהליך התאמה של מידע כתוב או דבור לצרכים של מגוון אוכלוסיות, לרבות אנשים עם מוגבלות, באמצעים שפתיים, חזותיים, שמיעתיים ומישושיים. הנגשה לשונית כוללת בתוכה את העקרונות הבאים:

- **שפה פשוטה:** שפה ברורה, יומיומית, ללא שימוש במונחים מקצועיים או במילים וביטויים גבוהים.
- **פישוט לשוני:** תהליך עריכת המידע בצורה פשוטה וברורה, לצד שימוש בסמלים המלווים את הכתוב.
- **סמלול:** ייצוג גרפי של המידע באופן פשוט וברור. ברמת העיקרון, מומלץ להשתמש בייצוגים גרפיים מוכרים וקיימים, ככל שישנם כאלה.
- **פישוט קולי:** תרגום המידע לשפה פשוטה, לצורך העברתו בדיבור. מדובר בהעברת הרעיונות העיקריים, תוך שימוש במשפטים קצרים ובהסברים קצרים עבור מונחים מקצועיים. בנוסף, יש להקפיד על הגייה ברורה וקצב דיבור איטי.

ההיבט החושי:

רוב האנשים האוטיסטים מאופיינים בשונות חושית¹⁰, שמשמעותה היא כי המאפיינים החושיים של הסביבה כמו: עצמת רעש, עצמת תאורה, ריחות, צפיפות ועוד, נחווים באופן שונה (מוגבר, מופחת או מעורב). שונות זו בעיבוד החושי עלולה לגרום למצוקה ואף לעלייה ברמת החרדה, ולהפחית את ההשתתפות בפעילויות קהילתיות ובאירועי תרבות ופנאי, שלהם¹³ ושל בני משפחותיהם⁵.

אנשים אוטיסטים זקוקים להתאמה של המאפיינים החושיים של הסביבה על מנת שיקבלו הזדמנות שווה להשתתפות⁵.

ההיבט החברתי:

לאוטיסטים אתגרים בהבנת כללי התנהגות חברתיים המקובלים. לכן, קיימת חשיבות לאופני תקשורת מתאימים ולתיווך כללי ההתנהלות באופן מותאם. למשל- ליידע את כלל הנוכחים באירוע להגיב כללים מיוחדים (למשל- הימנעות מהכנסת מזון למתחמים מסוימים) באמצעות פרסום ושילוט במקום. וכן, הדרכת הצוות המפעיל באשר לאופן בו יש לתקשר כללים אלו.

היבטים נוספים:

בשל האתגרים הקוגניטיביים, החברתיים והחושיים, אוטיסטים רבים חווים את העולם באופן מבלבל ומציף, ומתקשים עם מעברים ושינויים¹², ולכן נתמכים במבנה ושגרה קבועים בחיי היומיום שלהם. סביבה ותקשורת שהן ברורות וצפויות, מועילות בהפחתת חרדה, ומורידות את הסבירות להצפה או להימנעות מהפעילות¹³.

הנגשת סביבה מותאמת ובטוחה מחייבת התייחסות גם למצבים רפואיים שכיחים באוטיות כמו אלרגיות למזון ואפילפסיה (אשר עשויה להיות מוגברת על רקע עומס גירויים / אור מרצד ועוד).

מדריך מעשי

בפרק זה מובא הידע המעשי להנגשת אירועים קהילתיים במרחב הציבורי. המידע מחולק לנושאים שיש לקחת בחשבון טרם האירוע, ולנושאים שיש לקחת בחשבון במהלך האירוע. קיימים סוגים שונים ומגוונים של אירועים וייתכן כי לא כל הפעולות המתוארות חיוניות בכל סוגי האירועים.

שימו לב, יש נושאים שהכרחי לתת להם מענה (למשל, שימוש בתאורה לא מסנוורת / הקצאת מרחב שקט), בעוד אחרים הם משפרי חוויה ואינם חובה (למשל, עמדת חישחושים). ניתן להשתמש במדריך המעשי כפי שהוא, או לפנות אלינו yeda@alut.org.il לקבלת ייעוץ וליווי אל מול השאלות הללו.

טרם האירוע:

תחום	פעולות
שיווק ופרסום	לפחות חודש לפני האירוע ¹⁹
	מדיות שונות: עיתונות מקומית, רדיו, מדיה חברתית.
	יש ליידע שהאירוע מונגש לאנשים אוטיסטים ²⁰ . *ראו הנחיות להנגשת מידע כתוב
הנגשת מידע מוקדם אודות האירוע	פירוט ההנגשות באירוע עצמו
	פירוט כללים מיוחדים להתנהלות במתחמים השונים
	פירוט גורמי סיכון אפשריים באירוע (למשל, אורות מהבהבים)
	דרכי הגעה אפשריות- כולל מפה ויזואלית
	סיפור הכנה ¹⁹
	סדר הזמנים באירוע
	סיור וירטואלי ¹⁹
	הנחיות ברורות בנוגע לרכישת הכרטיסים
	יש לפרסם מידע רלוונטי לאוכלוסייה אוטיסטית, כגון סימון אזורים רועשים, נתיבי יציאה, ומיקום מתחמים שקטים ²¹
	יש ליידע על כל שינוי באתר האינטרנט וברשתות החברתיות ²²
היערכות לאירוע	כרטיסים מעוצבים לפי כללי העיצוב הנגיש
	אפשרות לרכישת כרטיסים מוקדמת, ומנגנון החזר יעיל ²¹
	הצבת עמדות כרטיסים מרובות, והקפדה על כיבוד "פטור מתור"
	במידה ומדובר באירוע לקהל הרחב, יש לאפשר לאנשים ומשפחות עם ילדים עם אוטיזם להגיע מוקדם יותר ²⁰
	הגבלת מספר המשתתפים ²⁰
	מומלץ לברר עם המשתתפים באירוע מראש מה יקל עליהם ²²
	הדרכת הצוות שינכח באירוע ¹⁹

במהלך האירוע:

תחום	פעולות
שילוט, התמצאות וסיוע	מיקום של פעילויות שונות
	סדר האירועים ומועדיהם
	הקפדה על כללי העיצוב הנגיש
	מיקום שלטים בגובה עיניים
	מומלץ לספק שלטים עם פיקטוגרמות (סמלילים) ²¹
	מומלץ להשתמש במדבקות בצורת חצים או טביעות רגל להכוונה ²⁰
	יש לספק מוקד ליצירת קשר ושאלת שאלות במקום ברור ²²
	סימון ברור של אנשי צוות מסייעים - למשל, על ידי תג או פריט לבוש מזהה ¹⁹
עזרים לבישים	צמידים שניתן לכתוב עליהם שם ומספר טלפון של הורה
	באירועים מסוימים ניתן לשדרג לרמזור תקשורת, בהתאם לרמת התקשורת בה האדם מעוניין (למשל, תג אדום המסמן שהאדם אינו מעוניין בפניות אליו מאנשים שאינם מכיר)
מתחמים ומעברים	הקצאת מרחב שקט – חדר או אזור מובחן שרחוק מאזורים רועשים (למשל, באזור אחורי ומרוחק מהבמה), או מאזורים עם ריח חזק (כמו שירותים, מטבח או דוכני אוכל).
	במרחב זה מומלץ לשמור על אווירה מרגיעה (למשל, אור חלש, ללא מוסיקת רקע). ניתן לספק בו אמצעים מרגיעים כגון צעצועי לחץ, פופים, כסאות נדנדה, שמיכות כבדות ^{20,23}
	הקצאת אזור שמאפשר להיות בתנועה (למשל, אזור פנוי לריצה, קפיצות/ מסלול מוטורי)
	יש לאפשר כניסה ויציאה מהמתחם באופן חופשי ²²
	יש לייצר שבילים שיאפשרו לחמוק מאזורים מאתגרים (למשל, אזורים רועשים, אזורים עם תאורה או ריח חזקים) ²²
	יש לדאוג למעברים הדרגתיים בין מתחם למתחם, כולל חללי מעבר, בהם ניתן לווסת עומסים חושיים ²⁴

במהלך האירוע (המשך):

תחום	פעולות
טמפרטורה	בימים חמים, מומלץ לדאוג לצינון טמפרטורת המרחבים, בין אם הם פתוחים ובין אם הם סגורים.
מגע	שימוש ברמזור מגע (למשל, סימון חיצוני כמו תג שמסמן מה מידת המגע או הקרבה הפיזית בה האדם מעוניין)
	עמדת חישחושים - מומלץ למקם בכניסה עמדה עם אמצעי חישחוש (אמצעים לגרייה חושית עצמאית) כגון צעצועים לחיצים, נמתחים וכו'. מומלץ לא להשתמש באמצעים שמייצרים אור או רעש.
קול: הפחתת עוצמת רעש ומידת גירווי רעש בזמניים	ווליום מונמך, ללא שימוש בהגברה כאשר ניתן
	ללא מוסיקת רקע
	מחיאות כפיים בשפת הסימנים (מרימים ידיים למעלה ומסובבים את פרקי כף היד) - מומלץ להסביר לקהל בע"פ וגם ללוות בתזכורת כתובה במהלך האירוע.
	ניתן לספק אזניות חוסמות רעש
	הימנעות מהפעלת מייבשי ידיים, ואספקת ניירות לייבוש בחדרי השירותים.
מזון	מיקום דוכני המזון - להקפיד על אזורים מרוחקים מהפעילות ומהמרחב השקט
	מתן אפשרות להביא מזון מהבית ¹⁹
	הגדרת אזורי אכילה
	הגדרת אזורים נקיים מאלרגניים
	שילוט ברור בנוגע לאלרגנים במזון

במהלך האירוע (המשך):

פעולות	תחום
מעברים הדרגתיים	תאורה וצבעים
תאורה לא מסנוורת או מהבהבת ¹² , להמנע מתאורה פלורוסנטית	
יש להשתמש בצבעים בגוון מט ²¹	
התאמות לאפילפטיים מבחינת הבהובים וריצודי אור	
יש להשתמש בחומרי ניקוי וסניטציה חסרי ריח	ריח
מומלץ שימוש בקולטי ריח בסביבת הקפיטריה	
שימוש בשלטי אזהרה מפני אזורים בהם שוררים ריחות ²¹	
מומלץ להימנע משימוש במפיצי ריח	

הנחיות להנגשת מידע כתוב

הוראות עיצוב לכרטיסים, פרסום, הוראות הגעה, מפה

א. פריסת עמוד:

- עיצוב נקי ומסודר²⁷
- שבצו חלקים חשובים יותר בחלק העליון²⁷
- התאימו גודל החלק לחשיבות התוכן שבו²⁷
- אחידות וסימטריה בפריסת העמוד²⁷
- שמרו על עיצוב אחיד²⁷
- צמצמו במלל ככל שניתן²⁵

ד. גופנים (פונטים):

- ודאו אחידות בגופן²⁷
- מומלץ להשתמש בגופן מסוג sans-serif, כגון Arial או Assistant²⁵

ה. צבעוניות:

- הימנעו משימוש בצבעים מבריקים
- העזרו בצבעוניות על מנת לסייע בהתמצאות- למשל אחידות בין צבעים במפת המתחם לצבעי השילוט במתחם עצמו

ו. תמונות:

- העזרו בתמונות פשוטות המסייעות בהבנת משמעות הטקסט²⁷
- הימנעו משימוש בתמונות ואלמנטים של קישוט ברקע²⁷
- השתמשו בתמונות רלוונטיות בלבד²⁷

ז. פורמטים לא טקסטואליים:

- הגבירו שימוש בסמלילים²⁷
- העזרו בתמונות, איורים, וסמלים ברורים²⁸

ח. שימוש בשפה:

- השתמשו בשפה ברורה ותמציתית, והימנעו ממטאפורות ועמימות²⁷
- הימנעו משימוש בשפה מקצועית, קיצורים, ראשי תיבות או ניבים²⁷
- הסבירו מונחים שהם בעלי משמעות כפולה, או שייכים לשפה מקצועית²⁵

ב. עיצוב ורקע:

- הימנעו מרקע מבריק, בעל מרקם, תמונות נעות, ומאלמנטים קישוטיים שאינם תורמים למידע²⁵
- עיצוב פשוט, נקי וצפוי, עם מספר פריטים מצומצם ככל האפשר²⁸
- השתמשו בכותרות²⁸
- שמרו על ניגודיות בין תמונה וטקסט לרקע²⁶
- עצבו ממשק דל בפריטים, וכללו רק את הפריטים ההכרחיים לביצוע המשימה²⁶
- הפרידו בצורה ברורה בין פריטים²⁶

ג. כתיבת ועיצוב טקסט:

- השאירו רווחים ברורים בין שורות ופסקאות²⁷
- עצבו שורות ופסקאות קצרות²⁷
- הימנעו מקטיעת הטקסט על ידי אלמנטים עיצוביים²⁷
- הימנעו משימוש מופרז בפונט מודגש, ובעיקר בצמוד לסגנונות טקסט אחרים²⁷
- הדגישו מילות מפתח²⁷
- כתבו בשפה ברורה, מדויקת ותמציתית²⁵
- העזרו בכותרות וברשימות²⁶

* פרסום באתר האינטרנט:

שימו לב כי עקרונות להנגשת אתרי אינטרנט לאוטוטיסטים מפורטים במדריך נפרד.

דוגמאות בצילומים

דינונופ סנטר בשיתוף עם אלו"ט ומיזם שווה פיתוח מציגים:

זוטופוליס

הקרנה מונגשת למשפחות מיוחדות

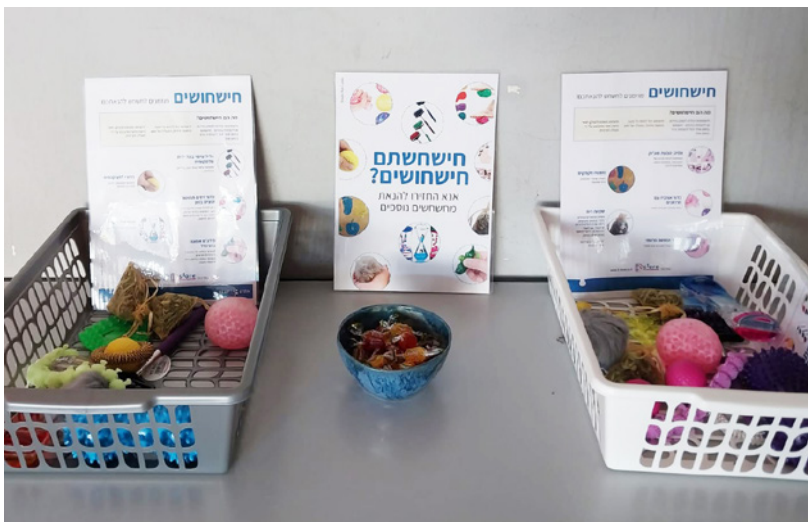
יום רביעי, 23 באוגוסט 2023, בשעה 11:00

הסקה שקטה | ללא פרמטות וללא קרייטות | מעברים הדגומים בשניי תאורה | אלם מרוח

לרכישת הכרטיסים | הקליקו למידע על הקרנה המונגשת, סיפור חברתי ותקציר

ALUT The Israel Society for Children with Autism | אלוט | ARASAAC | דינונופ סנטר | מותח פיתוח

פרסום- כולל התייחסות לעיצוב גרפי ופירוט של הנגשות מרכזיות, עם אפשרות לקבל מידע מקיף יותר על הנגשות בלחיצה על כפתור

עמדת חישושים

הגדרת אזורים באמצעים ויזואליים ברורים

שילוט הכוונה עם חיצים ותמונות/ סמלילים/ צבעים להמחשה

הכנס מונגש לכולם

**איזה סוג תקשורת אתם מעדיפים לקיים עם האורחים בכנס?
הדביקו מדבקה בצבע המתאים להעדפה שלכם:**

אני לא מעונין להיות באינטראקציה עם אנשים שפונים אלי

אני מעדיף להיות בתקשורת רק עם אנשים שאני מכיר

תרגישו חופשי לגשת אלי תוך כדי התחשבות בצרכים הסנסוריים שלי

ALUT אלו"ט

רמזור תקשורת- כל משתתף בוחר בצבע המתאים לו ומדביק על תג השם. ניתן להחליף בצמידים בצבעים שונים

תזכורת: נופפו בידיים במקום למחוא כפיים

ALUT אלו"ט

שקופית תזכורת לשימוש בנפנופי ידיים במקום מחיאות כפיים

1. זץ, מ', רלוי, י', שקד-איצקוביץ, ה', שוסל, ר' ועמרים, ר' (2023). [אוטיזם בישראל: תמונת מצב. דו"ח אל"ט לשנים 2021-2022](#). אל"ט.
2. אל-יגון, מ' ומרגלית, מ' (2022). מוגבלות שכלית התפתחותית: תיאוריה, מחקר והשלכות יישומיות. קרן שלם.
3. רימון-גרינשפן, ה', טנא רינדה, מ', אבידן-זיו, א' וילון-חיימוביץ, ש' (2018). עובדים על זה: עקרונות להנגשה קוגניטיבית בסביבת העבודה. עניין של גישה, 22, 25-34.
4. עקרונות הנגישות (חסר תאריך). נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים.
5. Hladik, L., Meyer, R., Allen, S., Bonnici, S., Froelke, N. A., Romaniak, H., Ougayour, Y., Nelson, N., Alkamees, A. K., Davis, H., & Ausderau, K. K. (2022). Accessibility and inclusion for families with children with autism spectrum disorders in cultural institutions. Curator: The Museum Journal, 65(2), 435-449.
6. Maenner, M. J., Warren, Z., Williams, A. R., Amoakohene, E., Bakian, A. V., Bilder, D. A., Durkin, M. S., Fitzgerald, R. T., Furnier, S. M., Hughes, M. M., Ladd-Acosta, C. M., McArthur, D., Pas, E. T., Salinas, A., Vehorn, A., Williams, S., Esler, A., Grzybowski, A., Hall-Lande, J., Nguyen, R. H. N., ... Shaw, K. A. (2023). Prevalence and characteristics of autism spectrum disorder among children aged 8 years - autism and developmental disabilities monitoring network, 11 Sites, United States, 2020. Morbidity and Mortality Weekly Report. Surveillance Summaries (Washington, D.C.: 2002), 72(2), 1-14.
7. Zeidan, J., Fombonne, E., Scorah, J., Ibrahim, A., Durkin, M. S., Saxena, S., Yusuf, A., Shih, A., & Elsabbagh, M. (2022). Global prevalence of autism: A systematic review update. Autism Research, 15(5), 778-790.
8. Dietz, P. M., Rose, C. E., McArthur, D., & Maenner, M. (2020). National and state estimates of adults with autism spectrum disorder. Journal of Autism and Developmental Disorders, 50(12), 4258-4266.
9. Black, M. H., McGarry, S., Churchill, L., D'Arcy, E., Dagleish, J., Nash, I., Jones, A., Tse, T. Y., Gibson, J., Bölte, S., & Girdler, S. (2022). Considerations of the built environment for autistic individuals: A review of the literature. Autism, 26(8), 1904-1915.
10. McCormick, C., Hepburn, S., Young, G. S., & Rogers, S. J. (2016). Sensory symptoms in children with autism spectrum disorder, other developmental disorders and typical development: A longitudinal study. Autism, 20(5), 572-579.
11. Kong, M., Pritchard, M., Dean, L., Talley, M., Torbert, R., & Maha, J. (2017). A community-based sensory training program leads to improved experience at a local zoo for children with sensory challenges. Frontiers in Pediatrics, 5, 193.
12. Rubin, L. (2020). Autism-Friendly and Sensory-Friendly: Expanding Community Access.
13. Gatfield, O., Hall, G., Isaacs, K. & Mahony, J. (2018) Guidelines for creating autistic inclusive environments. Brisbane: Cooperative Research Centre for Living with Autism.

14. Xu, G., Snetselaar, L. G., Jing, J., Liu, B., Strathearn, L., & Bao, W. (2018). Association of food allergy and other allergic conditions with autism spectrum disorder in children. *JAMA Network Open*, 1(2), e180279-e180279.
15. Wang, L., Shen, W., Yao, H., Zheng, R., Chen, W., & Zhang, W. (2021). Association between autism spectrum disorder and food allergy: A systematic review and meta-analysis. *Autism Research*, 14(1), 220-230.
16. Liu, X., Sun, X., Sun, C., Zou, M., Chen, Y., Huang, J., Wu, L., & Chen, W. X. (2022). Prevalence of epilepsy in autism spectrum disorders: A systematic review and meta-analysis. *Autism*, 26(1), 33-50.
17. Fiest, K. M., Sauro, K. M., Wiebe, S., Patten, S. B., Kwon, C. S., Dykeman, J., Pringsheim, T., Lorenzetti, D. L., & Jetté, N. (2017). Prevalence and incidence of epilepsy: A systematic review and meta-analysis of international studies. *Neurology*, 88(3), 296-303.
18. Zack M. M. & Kobau R. (2017). National and state estimates of the numbers of adults and children with active epilepsy — United States. *MMWR Morbidity and Mortal Weekly Report*, 66:821-825.
19. Dimensions. (2019). *Autism-friendly screenings: A guide for cinemas*.
20. Dimensions. (2019). *Autism friendly museums: Your guide to becoming an inclusive venue*. Dimensions.
21. Stawarz, I., Swift, P., & Rosaria Re, M. (n.d). *General guidelines for making museums autism-friendly*. The National Museum in Krakow.
22. Kids in Museums. (n.d). *How can your museum better welcome families and young people with autism?* Kids in Museums.
23. Barthélémy, J., Bonnavé, P., Giroux, L., Legari, S., & Wiskera, E. (2021). *Framework: Guide for welcoming museum visitors with autism spectrum disorder*. Frame Museums.
24. Owen, C. (2016). *Design across the spectrum: Play Spaces*. University of Tasmania.
25. shkenazy, E., & Nicolaidis, C. (2019). Development of the AASPIRE web accessibility guidelines for autistic web users. *Autism in Adulthood*, 1(2), 146-157.
26. Britto, T., & Pizzolato, E. (2016). *Towards web accessibility guidelines of interaction and interface design for people with autism spectrum disorder*. In *ACHI 2016: The Ninth International Conference on Advances in Computer-human Interactions*, 1-7.
27. Frankowska-Takhari, S., & Hassell, J. (2019). *Autism accessibility guidelines: Research project final report for national autistic society*, 23rd september, 2019.
28. Dattolo, A., & Luccio, F. L. (2017). *Accessible and usable websites and mobile applications for people with autism spectrum disorders: A comparative study*. *EAI Endorsed Transactions on Ambient Systems*, 4(13), e5.

לפרטים ולהזמנת הכשרות והדרכות צרו קשר עם
החטיבה לפיתוח ידע, מחקר והכשרה, אלו"ט
yeda@alut.org.il 03-5718188

ALUT
The Israeli
Society
for Children
and Adults
with Autism

אלו"ט
אגודה
לאומית
לילדים
ובוגרים
עם אוטיזם

אוטיזם: להכיר. לקבל. לשלב.